

احمد وحشینه

استادیار دانشگاه دوستی ملل روسیه

مطابق آمار رسمی، ۶۶ درصد مردم فدراسیون روسیه ارتدکس هستند؛ دینی که در واقع بخشی از هویت این کشور به شمار می‌آید و در بزنگاه‌های تاریخی نیز عاملی برای وحدت آنها بوده است. با وجود این، خبرگزاری روسی اربکا عطف به نتایج یک نظرسنجی معتقد است آنتیسم در میان جوانان ۱۸ تا ۲۴ساله در این کشور در حال افزایش است. داده‌های این نظرسنجی نشان می‌دهد در حالی که در سال ۲۰۱۷، هفت درصد مردم خداناباور بودند، در سال ۲۰۲۱ تعداد آنها به ۱۴ درصد افزایش یافته است.

شاید برای شما جالب باشد که بداند مسیحیت با درنگ به روس‌ها رسید و در واقع ۹۸۸ سال از میلاد مسیح گذشته بود که ولادیمیر، فرمانروای کی‌یف، به مسیحیت روی آورد؛ این موضوع چنان به آنها هویت بخشید که طیفی از آنها ۲۸ جولای را به عنوان روز مسیحی‌شدنشان جشن می‌گیرند؛ همچون گورباچوف که در سال ۱۹۸۸ سالگرد هزارمین سال مسیحی شدن روس‌ها را جشن گرفت.

گراف نیست اگر بگوییم ارتدکس‌شدن اسلاوها نقطه عطفی است که بیش از هر چیز باعث وحدت آنها شد. برای مثال، پس از مرگ ایوان مخوف در سال ۱۵۸۴، نبود

فرمانروایی قدرتمند از یک سو و ظهور قحطی و مرگ بیش از صد هزار نفر در مسکو از سوی دیگر، روسیه تزاری را بسیار زنجور کرده بود. برآیند این عوامل سبب شد تا لهستان با خیال راحت در حمله‌ای این کشور را تصرف کند. اما تنها یک عامل سبب شد تا دو سال بعد روس‌ها متحد شوند و مسکو را پس بگیرند؛ وحدت ارتدکس در مقابل کاتولیک.

البته نباید فراموش کنیم که همین اختلاف مذهبی سبب شد یک بدبینی تاریخی میان این دو کشور ظهور کند که تا به امروز نیز در جنبه‌های مختلفی ادامه دارد و البته از سوی دیگر این موضوع سبب هم‌گرایی میان روسیه با دیگر کشورهای ارتدکس نظیر یونان و صربستان نیز شده است.

اما رابطه دین و سیاست در دو دهه ابتدای شوروی کاملاً خصمانه بود و بلشویک‌ها موضعی تهاجمی نسبت به دین داشتند و به دنبال روند ملی‌شدن اموال کلیساها، بسیاری از آنها را نابود کردند؛ ازجمله بنای عظیم و تاریخی کلیسای جامع مسکو که پس از انفجار در سال ۱۹۳۱ به جای آن استخر ساختند.

با این وجود، جنگ جهانی دوم سبب شد استالین برای وحدت مردم مقابل نازی‌ها،

گذری بر رابطه کلیسا و کرم‌لین در روسیه

نگاهی به دین داشته باشد و از این‌رو در چهارم سپتامبر ۱۹۴۳ نخستین گام برای ترمیم رابطه نهاد قدرت با کلیسا برداشته شد و استالین با رهبران ارتدکس شوروی دیدار کرد و اسقف سرگنی به عنوان رهبر کلیسای ارتدکس انتخاب شد. این رویکرد زیر سایه جنگ سبب شد کلیسا از جایگاه متوسطی در جامعه کمونیستی از این زمان به بعد برخوردار شود.

هم‌زمانی سال‌های فروپاشی در شوروی با رهبری آلکسی دوم بر کلیسای ارتدکس سبب شد نفوذ به دستگاه کلیسا بازگردد؛ چراکه او استعداد فراوانی در تعامل با سیاستمداران و ازجمله شخص یلتسین داشت و همین موضوع سبب شد تا بتواند اموال مصادره‌شده کلیساها در زمان بلشویک‌ها را نیز احیا کند و حتی کلیسای جامع مسکو را نیز که قرن نوزدهم به یادبود شکست ناپلئون ساخته شده بود، دوباره مطابق نقشه ابتدایی بسازند که البته افتتاح آن به سال ۲۰۰۰ رسید؛ یعنی زمانی که پوتین تصدی امور را به جای یلتسین به دست گرفت.

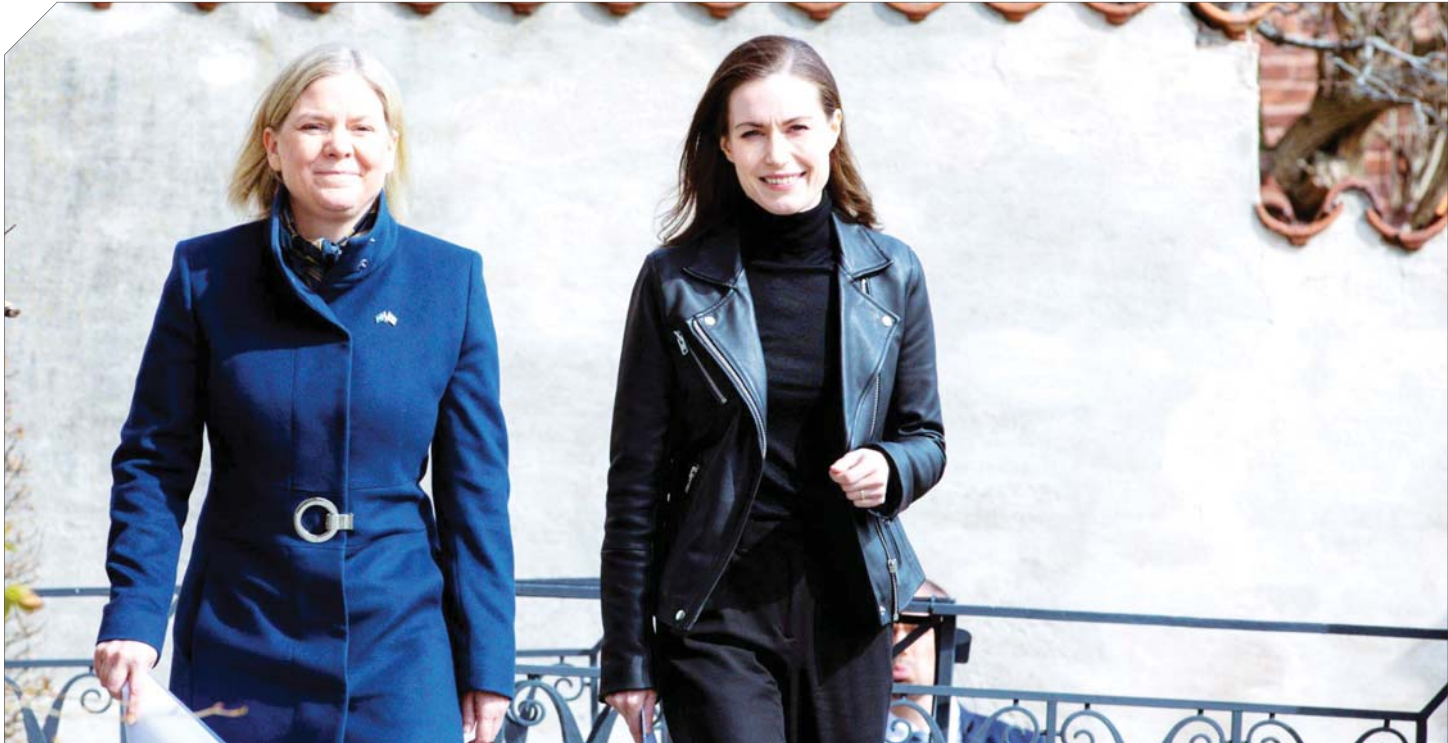
اگرچه مددوف، نخست‌وزیر پیشین روسیه، در گفت‌وگویی تأکید کرد که مطابق قانون

شده، فلاند احتمالاً درخواست عضویت خود را قبل از نشست سران ناتو در مادرید در ۲۹ ژوئن ۲۰۲۲، ارائه خواهد داد. حزب حاکم سوئد نیز موضع خود را مبنی بر اینکه سوئد باید از فلاند پیروی کند، به صراحت اعلام کرده است. دولت جو بایدن در واشنگتن و ینس استولنتبرگ، دبیرکل ناتو هم سبکناال‌های مثبتی مبنی بر پذیرش سریع درخواست‌های آنها ارسال کرده‌اند. برای پذیرش عضویت این دو کشور، رای همه ۳۰ عضو فعلی به اتفاق آرا مورد نیاز است. تنها مخالفت قابل پیش‌بینی از طرف «ویکتور اوربان» نخست‌وزیر مجارستان و هم‌پیمان پوتین، خواهد بود؛ اما با توجه به اهرم فشار مالی که مقام‌های اروپایی همچنان بر سر اوربان نگه داشته‌اند و تمایل اوربان برای حمایت از تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه روسیه، او هم به احتمال زیاد به عضویت این دو کشور رای مثبت خواهد داد. از نظر نظامی هم مانورهای مشترک فلاند و سوئد از زمان حمله روسیه به کریمه در سال ۲۰۱۴ و اشغال این شبه‌جزیره هرگونه نگرانی احتمالی در مورد قابلیت همکاری نیروهای شمال اروپا و ناتو را از بین برده است. علاوه بر این، فلاند درحال حاضر دو درصد از تولید ناخالص داخلی خود را برای توسعه توانایی دفاعی خود هزینه می‌کند و به نظر می‌رسد سوئد هم در این مسیر حرکت می‌کند.

ناتو، فلاند، و سوئد، دلایل زیادی برای تسریع روند الحاق خواهند داشت. فلاند، و سوئد از لحظه‌ای که درخواست‌های عضویت دو کشور را ارسال می‌کنند تا زمانی که درخواست آنها پذیرفته و حمایت رسمی ناتو آغاز شود، در برابر حمله روسیه آسیب‌پذیر خواهند بود؛ بنابراین هر دو کشور و ناتو می‌خواهند این بازه زمانی را محدود کنند. اگرچه براساس ماده ۲۲٫۷ معاهده لیسبون که همه کشورهای اتحادیه اروپا را ملزم می‌کند به سایر اعضایی که تحت حمله قرار می‌گیرند «به هر وسیله کمک کنند»، فلاند و سوئد به‌عنوان اعضای اتحادیه اروپا زیر چتر حمایتی آن قرار دارند؛ اما ناتو همچنان می‌خواهد به‌سرعت برای عضویت این دو کشور حرکت کند.

واکنش احتمالی روسیه

گزینه‌های مؤثر مسکو بسیار محدود است. تا زمانی که جنگ در اوکراین ادامه داشته باشد، روسیه نمی‌تواند نیروهای زیادی را برای استقرار در مواضع کلیدی در شمال اروپا مستقر کند. مقام‌های روسیه قبلاً هشدار دادند که عضویت سوئد و فلاند در ناتو به معنای استقرار تسلیحات هسته‌ای روسیه در منطقه بالتیک است. اگر روسیه پیش‌ازاین در منطقه کالیپننگراد که متعلق به آن کشور است و کمتر از ۸۰۰ کیلومتر از هلسنیکو و استکهلم فاصله دارد، تأسیسات هسته‌ای مستقر نکرده باشد، این تهدید معنای بیشتری خواهد داشت. با این حال، این هشدار ی است که فلانندی‌ها و سوئدی‌ها را به خطر می‌اندازد. روسیه می‌تواند حملات سایبری بیشتری را علیه شبکه‌های دولتی فلاند و سوئد و شرکت‌های بزرگ ترتیب دهد. پوتین می‌تواند هر دو کشور را با هجوم زیردریایی به آب‌های نوریدک در دریای بالتیک و نفوذ جت‌های جنگنده به حریم هوایی فلاند و سوئد تهدید کند، اما روسیه همه این کارها را در گذشته هم انجام داده است. نتیجه گسترش ناتو احتمالاً محدود به تشدید تنش‌ها از انواع مختلف برای آینده نزدیک خواهد بود؛ اما به‌تنبهایی، خطر روبرویی با روسیه را بیشتر نمی‌کند.

سانا مارین، نخست‌وزیر فلاند، راست) و ماکا اانا لیسون، نخست‌وزیر سوئد

سوئد و فلاند در مسیر عضویت ناتو

اتحاد زنان علیه پوتین

زبایدی از رای‌دهندگان در این کشورها اکنون متقاعد شده‌اند که عضویت در ناتو یک نیاز ضروری و فوری است که امنیت آنها را در برابر حکومت پوتین فراهم می‌کند. علاوه بر این، با اینکه

روسیه هنوز به جمهوری‌های شوروی سابق مانند لیتوانی، لتونی و استونی حمله نکرده؛ اما آنها را هم زیر فشار قرار داده است. البته این را باید در نظر داشت که آنها در ناتو عضویت کامل دارند، آنچه اوکراین نداشت. «سانا مارین» نخست‌وزیر فلاند، پس از حمله روسیه به اوکراین گفت: «روسیه آن همسایه‌ای نیست که ما فکر می‌کردیم». در سوئد هم، در بیانیه حزب سوسیال‌دموکرات این کشور آمده است: «وقتی روسیه به اوکراین حمله کرد، موقعیت امنیتی سوئد به طور اساسی تغییر کرد». سردرپیک روزنامه سوئدی هم دراین‌باره نوشت: «من واقعا نمی‌دانم که چگونه سوئد و فلاند می‌توانند امنیت ما را بدون عضویت در ناتو تضمین کنند، وقتی روسیه در سال ۲۰۲۲ در یک جنگ تمام‌عیار علیه یک کشور مستقل را کوی می‌زند». در سوئد حتی آن حزبی که از لحاظ تاریخی تمایلی به حمایت از پیوستن به ناتو نداشت، حالا به حامی آن تبدیل شده است. در کنار آن تعداد بی‌سابقه‌ای از مردم دو کشور نیز اکنون مایل هستند که این دو کشور در ناتو عضو شوند. آن‌گونه که اعلام

می‌شوند؛ اقدامی که طول مرز مشترک روسیه با بزرگ‌ترین و موفق‌ترین اتحاد نظامی تاریخ را دو برابر می‌کند.

هفته‌نامه تایم با انتشار گزارشی روند پیوستن این دو کشور حوزه اسکاندیناوی به ناتو را بررسی کرده است. دهه‌ها قبل و در دوران جنگ جهانی دوم، فلاند دو جنگ بی‌نتیجه با اتحاد جماهیر شوروی داشت. این موضوع به فلاند اجازه داد تا استقلال خود را در ازای تعهد بی‌طرف‌ماندن در جنگ سرد بسازد. پس از بی‌طرفی به‌عنوان ستون اصلی سیاست خارجی خود استفاده کرده است. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، این دو کشور به اتحادیه اروپا پیوستند؛ اما هیچ‌یک پس از جنگ سرد، نیاز فوری به امضای یک اتحاد نظامی را که هدف ادامه آن نامشخص بود، احساس نکردند. اقدام روسیه به اشغال کریمه در سال ۲۰۱۴، هر دو کشور را متقاعد کرد که با ناتو همکاری کنند؛ اما باز هم هیچ زمینه‌ای در افکار عمومی این کشورها برای پیوستن به این بلوک وجود نداشت. تا زمانی که روسیه در ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ تهاجم خود به اوکراین را آغاز کرد.

تغییر نگاه افکار عمومی

با گذشت حدود دو ماه از حمله روسیه به اوکراین، تعداد

یکی از توجیحات رئیس‌جمهور روسیه برای حمله به اوکراین و اشغال این کشور، جلوگیری از پیشروی ناتو به سمت مرزهای روسیه بود. ولادیمیر پوتین ادعا می‌کرد که پیشروی ناتو پس از جنگ سرد به سمت شرق، امنیت ملی روسیه را تهدید می‌کند، در صورتی‌که به ادعای پوتین خطری کشورهای شرق اروپا و هم‌مرز با روسیه را که زمانی بخشی از اتحاد جماهیر شوروی بودند، تهدید نمی‌کند؛ اما حمله روسیه به اوکراین نشان داد که نگرانی کشورهای بلوک شرق و اصرار آنها برای عضویت در موفق‌ترین و بزرگ‌ترین بلوک نظامی اقدامی درست بوده و اگر روند عضویت اوکراین در ناتو— که بیش از یک دهه پیش و در نشست سال ۲۰۰۹ سران این بلوک در بخارست رومانی با رای مثبت تمام اعضا مورد تأیید قرار گرفت— اجرائی می‌شد، پوتین توان حمله به یک کشور عضو ناتو را نداشت.

او امیدوار بود که با حمله به اوکراین، این اتحاد نظامی دو سوی آتلانتیک را به عقب براند؛ اما در ماه‌های اخیر کشورهایی که عضو ناتو نبودند هم خواستار عضویت در این پیمان و محافظت از خود در برابر دست‌درازی‌های روسیه شده‌اند. سوئد و فلاند مهم‌ترین کشورهایی هستند که زمانی بی‌طرف بودند و اکنون برای پیوستن به ناتو در ماه‌های آینده آماده

قوه مقننه مرجع تصویب قانون است نه انشای آن

در شرف ازدواج نخواهد داشت؛ چراکه اولاً مهریه جزء حقوق مالی زوج است و بنا به قواعد فقهی مانند الناس مسلطون علی اموالهم و اصل مالکیت خصوصی و آزادی اراده در انعقاد قرارداد اِعمال چنین محدودیتی بر روابط خصوصی افراد خلاف مقتضای ذات عقود و قراردادهاست.
ثانیاً حسب مختصات و استانداردهای لازم برای وضع مقررات لازم است قانون، مانع اغیار و جامع افراد باشد که در فرض مذکور ممکن است چنین الزامی برای بخشی از جامعه مانع قابل توجهی در مسیر ازدواج تلقی شده به دنبال راهکار و مسیر دوزردن قانون باشند و برای عده‌ای چنین الزامی از اساس بی‌اهمیت باشد. ثالثاً اخذ حق الاجرا پیش از آنکه ذی نفع یا به‌اصطلاح بستانکار، اراده‌ای بر مطالبه طلب خویش کند خلاف مقررات حاکم در تشریفات اجرای اسناد رسمی مطرح در قانون و آیین‌نامه اجرائی اسناد لازم‌الاجراست.
فارغ از ایرادات حقوقی وارد بر طرح مذکور آنچه هیچ‌گاه مورد توجه و عنایت قانون‌گذار و دستگاه‌های ذی‌ربط واقع نشده، شناسایی و کشف دلیل بروز چنین چالشی است. اینکه چه بر نهاد خانواده گذشته که از فلسفه تشریک مساعی در حفظ کیان خانواده و تربیت نسل آینده به موضوعات دمسدستی مانند مطالبه مهریه به‌منزله چالش اساسی خانواده‌ها رسیدیم؟ چه شد که نزد خانواده‌های ایرانی معیار و ملاک برتری دختران تعداد سکه‌های مهریه شده است؟ آن هم در کنشوری که نظام سیاسی‌اش مبتنی بر شرعیتی است که معتقد است از دامن

اساسی این کشور، کلیسا از اتخاذ تصمیمات سیاسی دور است، اما در ۲۲ سال گذشته پوتین موفق شده است کلیسا را همگام و پشتیبان با سیاست‌هایش پیش آورد؛ شاید از این جهت که او معتقد است در بحرانی‌ترین لحظات تاریخ روسیه، مردم به ارزش‌های دینی روی آورده‌اند.

دیروز در روسیه عید پاک بود تا چله روزه‌داری ارتدکس‌ها به سر آید. به اعتقاد ارتدکس‌ها، عیسی مسیح در این روز پس از به صلیب کشیده‌شدن در اورشلیم دوباره زنده شده است و از این‌رو بعضی از مردمان این کشور برای مراسم عید پاک به اورشلیم سفر می‌کنند.

در کلیساهای روسیه نیز برنامه‌های شب‌زنده‌داری در شب عید پاک برگزار می‌شود که مراسم اصلی آن در کلیسای جامع مسکو با حضور رهبر ارتدکس‌های روسیه برگزار می‌شود. پوتین همه‌ساله در این مراسم که به‌طور زنده از تلویزیون روسیه پخش می‌شود، شرکت می‌کند؛ امسال نیز در حالی که شهردار مسکو همراهی‌اش می‌کرد، با شمع‌ی در دست حاضر شد.

یادداشت

۸ سال جنگ بیهوده در یمن

اردوان امیراصلانی

قرار بود «توفان قاطع» باشد. در سال ۲۰۱۵ ولیعهد عربستان سعودی، محمد بن‌سلمان که با دشواری به قدرت رسیده بود، ائتلاف نظامی گسترده‌ای را علیه حوثی‌ها در یمن راه‌اندازی کرد. این تشکیلات شیعه برخوردار از حمایت لجستیکی و ایدئولوژیک ایران که از زمان آغاز جنگ داخلی در سال ۲۰۱۴ با دولت مرکزی یمن درگیر بود، یک تهدید امنیتی در مرز جنوبی پادشاهی وهابی به شمار می‌رفت. مقامات واشنگتن بر این باور بودند که ریاض با توجه به در اختیار داشتن بهترین تسلیحات فرانسوی و آمریکایی، به‌سرعت قادر به غلبه بر شورشیان فقیرترین کشور جهان عرب خواهد بود.

هشت سال بعد، «توفان» هیچ تأثیر قاطعی بر جنبش قیام نداشت. با تجهیز نیروهای نیابتی محلی با موشک‌های بالستیک و هواپیماهای بدون سرنشین پیشرفته که می‌توانستند به‌راحتی زیرساخت‌های نفتی عربستان را در نزدیکی پایتخت مورد حمله قرار دهند، جنگ داخلی به یک درگیری منطقه‌ای تبدیل شد. این جنگ که هشت سال است بدون نتیجه ادامه دارد، باعث ویرانی نیمی از یمن و جدی‌ترین فاجعه انسانی در آغاز قرن شده است.

جای تعجب است که یکی از قدرت‌های اصلی جهان غرب— برای مدت طولانی از شبه‌نظامیانی که فاقد ابزارهای نظامی عربستان سعودی و امارات متحده عربی هستند، شکست خورده است.

طولانی‌شدن جنگ حاکی از استراتژی نظامی اشتباه عربستان است. سعودی‌ها بین حملات به مردم غیرنظامی و نیروهای نظامی تمایزی قائل نشده‌اند و علاوه بر افزایش حملات علیه یمنی‌ها، در طول زندگی روزمره از قبل مراسم غروسی با تشییع جنازه (مانند سال ۲۰۱۶ در صنعا) از محاصره اقتصادی و قتل‌عام کوتاهی نکردند. طبیعتاً این موضوع باعث تقویت حضور حوثی‌ها و به‌کارگیری نیروهای داوطلب به عنوان نیروی مقاومت در کنشوری که ۱۳ میلیون نفر در آن از گرسنگی ناشی از جنگ رنج می‌برند، شده است. سعودی‌ها با این جنگ، خود را در صحنه بین‌المللی بدنام کردند. ایالات متحده نیز متمم به هدستی در جنایات جنگی است. جواب این که به دشواری انتخاب شد، حوثی‌ها را از فهرست سازمان‌های تروریستی آمریکا حذف و فروش تسلیحات به ریاض را متوقف کرد.

اگرچه عربستان سعودی در حوزه نظامی مجهزتر است، اما بی‌دقتی عمدی یا تصادفی در حملات آماتوری، منجر به مقاومت شدید یمن و طولانی‌شدن یک جنگ بسیار پرهزینه شده است. درگیری در یمن بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ بیش از ۷۰۰ میلیارد دلار برای ریاض هزینه داشته که این بودجه برخلاف اهداف اقتصادی بن‌سلمان برای کنشورش اختصاص یافته است. از دیگر اشتباهات بزرگ سعودی‌ها، حمله به تشکیلاتی است که از سوی ایران حمایت می‌شود و عملکرد آن از نظر جنگ‌های چریکی نیابتی بسیار کارآمدتر از نیروهای پادشاهی وهابی است. شکست واقعی ریاض در این است که طی هشت سال به یک تشکیلات شبه‌نظامی فرصت داد تا به یک نیروی نظامی واقعی و مؤثر برای دفاع از یمن تبدیل شود.

ترازنامه عربستان فاجعه‌آمیز و فاقد کمترین بهره است. برکناری رئیس‌جمهوری یمن، عبد ربه منصور هادی و تحویل قدرت به شورای ریاست‌جمهوری در روز پس از اجرائی‌شدن آتش‌بس دوماهه، به عنوان تلاش مذبوحانه عربستان سعودی برای مذاکره با حوثی‌ها و توقف چرخه خشونت‌ی است که از سال ۲۰۱۵ آغاز شده است. در راستای دستیابی به راه‌حل سیاسی و نهایی، پادشاهی سعودی با همکاری امارات متحده عربی، قرار ارائه کمک سه میلیارد دلاری به دولت انتقالی را دارد که یک‌سوم آن به بانک مرکزی یمن اختصاص دارد. احتمالاً این استراتژی در مواجهه با حوثی‌ها که شورای جدید را غیرقانونی می‌دانند و از شروع مذاکرات در ریاض خودداری کرده‌اند، باید تغییر کند. آیا آنها فقط خواهان صلح هستند؟ دلایلی برای تردید در این موضوع وجود دارد؛ زیرا ادامه درگیری آنها را قادر می‌کند با پیروی از اهداف ایران، قدرت را به دست گرفته و نفوذ عربستان در منطقه را کاهش دهند. علاوه بر این، منافع متفاوت اعضای شورای رهبری که برخی ازمان‌های سعودی‌ستیزانه دارند و برخی دیگر رویای یمن جنوبی مستقل را در سر می‌پروراند، ممکن است حل مناقشه را به خطر بیندازد. شاید همان بهتر که ایالات متحده در این میان حضور ندارد. فراتر از معدود بیانیه‌ها و اقدامات نمادین دولت بایدن در آغاز مأموریت خود، سیاست آمریکا در قبال یمن بسیار ناامیدکننده بوده است. حتی کمک‌های مادی آمریکا به عربستان، این کشور را قادر به تقویت امنیت دفاعی خود نکرد و همچنان شاهد حملات منظم حوثی‌ها به زیرساخت‌های آرامکو هستیم. عربستان که قربانی هشت سال رقابت با ایران شده است، تنها در صورت رضایت طرف مقابل می‌تواند شاهد پایان این درگیری باشد و این موضوع همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.